

Reakcia Slovenského archeologického a historického inštitútu

Dňa 30.12. vyšiel na blogu SME príspevok autorky Petry Supekovej pod názvom *Prečo Transpetrol štedro obdarováva veľkopodnikateľa Zoroslava Kollára?*

V kontexte tohto príspevku sa môže činnosť Slovenského archeologického a historického inštitútu (SAHI) javiť ako netransparentná, ba až pochybná. Viaceré očiernenia poškodzujú dobré meno a reputáciu SAHI. Inštitút sa pritom môže pochváliť mnohými aktivitami na poli popularizácie histórie (vydávanie dotovaného mesačníka Historická revue) ako aj v oblasti archeologických výskumov na Slovensku aj v zahraničí. Minimálne výskumy v Guatemale a Sýrii majú svetové parametre.

V našej e-mailovej komunikácii s Transparency International Slovensko, ktorá prebehla až po uverejnení príspevku, sme sa dozvedeli, čo bolo kľúčovým odkazom ich článku: podľa nich forma, akou neziskové organizácie, vrátane SAHI, podporila v nedávnej minulosti štátna firma Transpetrol, nespĺňajú štandardy transparentnosti.

Preto bije do očí „transparentnosť“ zo strany autorky, ktorá sa zo všetkých dotácií a darov, poskytnutých Transpetrolom, zamerala iba na tie týkajúce sa SAHI. Zároveň si však autorka nedala námahu, aby SAHI kontaktovala, spýtala sa na darovacie zmluvy a na aký účel sme peniaze použili. Veď sama potom v telefonickom rozhovore priznala, že vie o tom, že SAHI realizovalo archeologické výskumy v Budmericiach aj Rusovciach. Napriek tomu sa však v jej texte objavila sugestívna veta: *„Kam sa teda tie štátne peniaze naozaj podeli, ostáva záhadou.“* Určite by sa to pani Supeková dozvedela, keby sa na to pred uverejnením článku spýtala.

Čo sa týka SAHI, príspevok obsahuje aj ďalšie dezinformácie, ktoré chceme uviesť na správnu mieru. Zavádzajúce je vyjadrenie, že JUDr. Zoroslav Kollár prostredníctvom Slovenského archeologického a historického inštitútu financuje archeologické expedície do sveta. Pravdou je, že pán Kollár sa ako zakladajúci člen SAHI podstatnou mierou podieľa na financovaní veľkých archeologických projektov na Slovensku aj v zahraničí. To však vôbec neznamená, že inštitút je len hračkou v rukách „oligarchu“. Čo chceme zdôrazniť, SAHI ako plnohodnotná inštitúcia s oprávnením vykonávať archeologický výskum aj projekty realizuje. SAHI je samostatné archeologické pracovisko, ktoré sa nezameriava na krátkodobé expedície do exotických krajín, ale na rozsiahle a dlhodobé výskumné projekty: v Guatemale projekt Uaxactún (od roku 2009 doteraz), v Sýrii projekt Tell Fecheriye (v rokoch 2006 – 2011) a na Slovensku projekt Budmerice (od roku 2010 doteraz). Do činnosti inštitútu patria aj záchranné archeologické výskumy na území SR (medzi nimi aj v Rusovciach). SAHI má svoje odborné tímy, ktoré spomínané projekty a záchranné výskumy realizujú.

Pre nás priam urážlivo vyznieva kauza vydania takzvaného „prospektu“ pre Transpetrol. Pri čítaní blogu môže čitateľ nadobudnúť dojem, že SAHI za vydanie prijalo peniaze a publikáciu nevydalo. V skutočnosti sme pripravili a vydali reprezentačnú celofarebnú knihu v troch jazykových mutáciách (slovenská, ruská, anglická). Zrealizovali sme kompletnú prípravu a vydanie publikácie. Zahŕňa to celý komplex činností a výdavkov: redaktorské spracovanie textov, jazyková úprava, grafické spracovanie a layout, preklady do oboch cudzích jazykov, tlač všetkých troch publikácií vo veľkom náklade, dodanie celého nákladu do Transpetrolu...Príslušná publikácia má aj svoje ISBN: 978-80-970516-4-8. Exempláre všetkých troch mutácií sú k dispozícii v SAHI. Opäť, nikto nás však nekontaktoval, aby sa o existencii spornej publikácie mohol presvedčiť. Namiesto toho autorka ukázala čitateľom len obrázok obálky, ktorý údajne s ťažkosťami získala od Transpetrolu. A necháva na čitateľovi, aby sám posúdil, či boli tisíce EUR naozaj účelne použité.

Suma sumárum: celý príspevok vyznieva viac ako útok na pána Zoroslava Kollára a na SAHI, než snaha poukázať na netransparentný grantový systém spoločnosti Transpetrol.

Pán Kollár je od založenia inštitútu jeho najväčším podporovateľom a sme presvedčení, že pre úspechy slovenskej archeológie v zahraničí urobil viac, ako ktorákoľvek verejná inštitúcia na Slovensku. A pritom svojimi bádateľskými úspechmi v Sýrii a Guatemale robíme dobré meno nie jemu, ale predovšetkým našej krajine. Len jedna archeologická sezóna v Guatemale stojí pána Kollára 100.000 EUR. Preto je, myslíme, úplne v poriadku, ak sa nám podarí získať podpora aj od štátnej spoločnosti či inštitúcie, ako je Transpetrol.

Mgr. Peter Valent
predseda Výboru SAHI

Mgr. Drahošlav Hulínek, PhD.
odborný riaditeľ SAHI